

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA
VALSTYBINĖS KULTŪROS PAVELDO KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2015 m. rugsėjo 11 d. Nr. V17-7(6.1.)
Vilnius

Posėdis vyko nuo 9.00 val. iki 11.00 val.

Posėdžio pirmininkė – Valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Komisija) pirmininkė Gražina Drėmaitė

Posėdžio sekretorė – Komisijos vyresn. specialistė Anželika Vėžienė

Dalyvavo:

Komisijos nariai – Gintaras Balčytis, Zenonas Butkus, Adomas Butrimas, Gražina Drėmaitė, Augis Gučas, Jūratė Jurevičienė, Evelina Karalevičienė, Albinas Kuncevičius, Juozas Algirdas Pilipavičius, Deividas Rimkevičius, Nadežda Spiridonovienė.

Komisijos darbuotojai – Alma Bačiulienė, Goda Cicėnienė, Viktorija Gadeikienė, Algimantas Gražulis, Vladas Niunka, Artūras Stepanovič.

Kiti dalyviai – sąrašas pridedamas.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl Komisijos sprendimo projekto „Dėl sovietinio laikotarpio Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo“.

2. Dėl Komisijos sprendimo projekto „Dėl pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio) ir jo aplinkos pokyčių“.

3. Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymo į Kultūros vertybių registrą.

4. Kiti klausimai.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Siūlė į darbotvarkę įrašyti Komisijos pirmininko rinkimų klausimą. 2015-06-30 LR Seimo nariai balsuodami nepritarė mano kandidatūrai, asmeniškai įžeidinėjo. Informavo apie ketinimą pakartotinai kandidatuoti į Komisijos pirmininko pareigas.

Darbotvarkei pritarta.

1. SVARSTYTA. Komisijos sprendimo projektas „Dėl sovietinio laikotarpio Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimo“.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Komisija gavo daug gerų atsiliepimų apie 2015-04-02 rengtą mokslinį seminarą-diskusiją „Patogus ir nepatogus paveldas“. Jau surinkti renginyje perskaityti pranešimai, planuojama išleisti leidinį. Tikėjosi, jog Komisijos nariai pritarės parengtam sprendimo projektui, kuris galėtų būti spausdinamas renginio leidinyje.

Kultūros paveldo departamento pirmoji vertinimo taryba (išskyrus pirmininką) nutarė nepanaikinti teisinės apsaugos Žaliojo tilto skulptūroms. Sudaryta antroji vertinimo taryba, kuri dar nepradėjo posėdžiauti. Siūlė Komisijai kreiptis į kultūros ministrą klausiant, koku pagrindu sudaryta antroji vertinimo taryba.

Siūlė Komisijos narei E. Karalevičienei pristatyti sprendimo projektą.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Dėkojo už galimybę dalyvauti sprendimo projekto rengimo procese. Nepritare požiūriui, jog skausmingos istorijos paveldas turėtų būti naikinamas. Paveldas neturi tarnauti politiniams ir ideologiniams interesams. Tikėjosi profesionalaus požiūrio.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Pastebėjo, jog nerengė sprendimo projekto, nors yra nurodytas kaip rengėjas. Nepritare teiginiui, jog Žaliojo tilto skulptūros, tai – kolektyvinis istorijos paminklas, parodantis mus pačius. Skulptūros rodo ne mus, o okupaciją. Žaliojo tilto skulptūros pašalintos nuo tilto, nes jos yra avarinės būklės. Didelė visuomenės dalis palaikė jų nuėmimui. Siūle išbraukti arba patikslinti paskutinį sprendimo projekto teiginį: „Žaliojo tilto skulptūros turi būti restauruotos ir grąžintos į jų originalią vietą. Šis sprendimas užkirs kelią paviršutiniško požiūrio į istoriją toleravimui bei klaidingos kultūros paveldo sampratos plėtojimui ateityje.“ Skulptūrų restauravimui reikia nemažai lėšų. Griūna paminklai, o sprendimu siūloma lėšas investuoti į skulptūrų restauravimą. Nepritare skulptūrų grąžinimui ant tilto.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Skulptūros galėtų būti restauruojamos už atlyginimą, kaip tai daroma su kryžiais, buvusiais prie Televizijos bokšto.

Komisijos narys A. Butrimas

Faktas įvykęs. Pritare Komisijos nariui A. Kuncevičiui. Didelei visuomenės daliai skulptūros ant tilto nėra priimtinos. Nepritare skulptūrų grąžinimui ant tilto. Siūle jas restauruoti ir patalpinti muziejinėje erdvėje.

Komisijos narys Z. Butkus

Pritare Komisijos nariui A. Butrimui. Trečioje pastraipoje pateikiami vien filosofiniai pamąstymai. Siūle skulptūras talpinti muziejinėje erdvėje.

Komisijos narė N. Spiridonovienė

Jeigu pašalinome skulptūras, tai reikėtų pašalinti ir tiltą. Šiandien skulptūros vertinamos vienaip, po 20-ties metų jos įgaus kitą reikšmę. Žaliojo tiltas ir skulptūros – vienas darinys, tai jį ir saugokime.

Komisijos narė J. Jurevičienė

Viena vertus teigiamai vertino skulptūras, kurias matė visą laiką savo gimtajame mieste. Tačiau kita vertus gyvename teisinėje valstybėje, kurioje dėl teisinės apsaugos sprendžia vertinimo tarybos. Pritare siūlymui kreiptis su paklausimu, kaip buvo sudaryta vertinimo taryba. Kodėl deleguoti ne paveldosaugininkai? Informavo, jog naujoji vertinimo taryba jau posėdžiauja. Sprendimo projektas parengtas dėl sovietinio laikotarpio paveldo apsaugos, tačiau daugiausia dėmesio skiriama Žaliojo tilto skulptūroms. Jeigu kalbama apie skulptūras, reikėtų nustatyti, ar viskas buvo padaryta teisiškai.

Komisijos narys G. Balčytis

Sprendimo projektas – nelabai korektiškas. Nurodoma, ką reikėtų daryti su pašalintomis skulptūromis. Šis klausimas – politinis. Pagrindinį sprendimą turėtų priimti miestiečiai.

Komisijos narys J. A. Pilipavičius

Skulptūrų nuėmimas – politinis sprendimas. Jos nebuvo itin blogos būklės. Skulptūros įrašytos į Kultūros vertybių registrą. Jas galima restauruoti, jeigu jų būklė nepakankamai gera. Jeigu jos nebus išbrauktos iš Registro, turės būti sugrąžintos ant tilto. Siūle išbraukti paskutinį sprendimo projekto teiginį. Komisijai reikėtų be jokių argumentų pasakyti, jog skulptūros privalo būti restauruotos ir grąžintos ant tilto, nes tai numato teisės aktai.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Priminė Komisijos nariams, jog sprendimo projekte kalbama ne vien tik apie Žaliojo tilto skulptūras. Sprendimo projektas parengtas dėl viso sovietinio laikotarpio paveldo.

Informavo apie raštu pateiktas Komisijos narės N. Laužikienės pastabas.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Sprendimo projektas parengtas apie Žaliojo tilto skulptūras, todėl ir diskutuojama būtent šiuo klausimu. Abejoju, ar šios skulptūros originalios, nes Charkove yra toks pats tiltas su panašiomis skulptūromis. Gal Žaliojo tilto skulptūros – plagiatas? Siūlė restauruoti skulptūras pagal išgales ir saugoti muziejinėje erdvėje. Gal reikėtų sudaryti kelių Komisijos narių darbo grupę ir redaguoti sprendimo projektą?

Komisijos narys A. Kuncevičius

Sovietinis paveldas – per platus klausimas. Siūlė apsispręsti dėl konkretaus laikotarpio.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė sudaryti darbo grupę dėl sprendimo projekto tikslinimo.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Sprendimas be abejonės redaguotinas. Po Komisijos rengto mokslinio seminaro-diskusijos Komisijos narys A. Kuncevičius minėjo, jog naujoji vertinimo taryba ketina panaikinti teisinę apsaugą. Siūlė sprendimo projekte akcentuoti Žaliojo tilto klausimą.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Nesiūlė pabrėžti Žaliojo tilto. Skulptūras galima saugoti ir muziejinėje erdvėje.

R. Kuncevičienė (Kultūros paveldo departamentas)

Vertinimo tarybos kadencija – 4 metai. Pirmoji vertinimo taryba dirbo dvi kadencijas. Pasibaigus kadencijai sudaryta naujoji vertinimo taryba. Tarybos sudaromos pagal kultūros ministro patvirtintus pavyzdinius nuostatus dėl vertinimo tarybos sudarymo ir Departamento direktoriaus įsakymu patvirtintus nuostatus. Vertinimo tarybos sudėtyje gali būti paveldosaugos ekspertai, mokslo daktarai: menotyrininkai, architektai, istorikai, želdynų ekspertai ir kt. Antroji vertinimo taryba posėdžiavo gegužės – liepos mėnesiais, nuo rugsėjo mėnesio taryba tęsia savo darbą. Pirmosios vertinimo tarybos sprendimai yra neatšaukiami, juos gali panaikinti tik teismas.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Kokiu pagrindu Žaliojo tilto skulptūrų klausimas svarstomas pakartotinai?

R. Kuncevičienė (Kultūros paveldo departamentas)

Antroji vertinimo taryba dar nesvarstė Žaliojo tilto skulptūrų klausimo.

V. Karčiauskas (Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinis padalinys)

Žaliojo tilto skulptūros nuimtos restauravimui. Dėl naujosios vertinimo tarybos: pastebėjo, jog Kultūros paveldo departamentas turės daug problemų dėl paveldo vertinimo. Jei daiktas turi kultūrinę vertę, ji išlieka, tačiau visuomenė irgi turi teisę spręsti. Šiuo metu visuomenė nenori matyti skulptūrų.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Klausė Komisijos narių nuomonės dėl darbo grupės sudarymo.

Komisijos narys J. A. Pilipavičius

Koks sprendimo pobūdis? Dėl ko?

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Sprendimas dėl sovietinio laikotarpio paveldo.

Bendru sutarimu į darbo grupę skirti Komisijos nariai E. Karalevičienė ir A. Kuncevičius.

NUTARTA. Redaguoti sprendimo projektą ir tęsti svarstymą kitame posėdyje (darbo grupė – E. Karalevičienė, A. Kuncevičius).

2. SVARSTYTA. Komisijos sprendimo projektas „Dėl pasaulio paveldo vietovės – Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio) ir jo aplinkos pokyčių“.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Praeitame posėdyje Komisija išklusė visuomenės atstovų nuomonės dėl Vilniaus istoriniame centre ir jo buferinėje zonoje vykdomų statybų. Parengtas sprendimo projektas. Komisija tik dabar gavo papildomą medžiagą dėl darbų, vykdomų Baltajame skersg. Ši medžiaga bus įtraukta į sprendimo projektą. Statybos Senamiestyje vyksta gavus visus reikiamus leidimus.

Esama kultūros ministro įsakymų dėl Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento pakeitimų. Senamiestis praranda svarbius objektus.

Klausė, ar Komisijos narys A. Gučas, dalyvaujantis teritorijų planavimo procese, nusišalins nuo klausimo svarstymo.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Informavo Komisijos narius apie nusišalinimo reglamentavimą.

Komisijos narys A. Gučas

Nenusišalins nuo svarstymo, nes nėra interesų konflikto.

A. Gražulis (Valstybinė kultūros paveldo komisija)

Informavo apie teisės aktus, reglamentuojančius Vilniaus istorinio centro apsaugą. Baltojo skersgatvio 8 objekte vykdoma rekonstrukcija. Šalia esantys pastatai turi vertingųjų savybių, kurias siūloma įrašyti į Kultūros vertybių registrą. Tačiau teigiama, jog Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas negalioja. Ši vieta – Vilniaus senojo miesto archeologinė vieta. Vertingoji savybė – sodybinis užstatymas, o planuojama daugiabučio statyba, pažeidžiamas aukštingumas.

V. Karčiauskas (Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinis padalinys)

2003 m. patvirtintas Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas. 2004 m. pakeistas Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnis. 2005, 2007 ir 2008 metais kultūros ministras pasirašė įsakymus, kuriuose buvo nurodyta, jog Reglamentas galioja tiek, kiek neprieštarauja NKPA įstatymui. 2013 m. vertinimo taryba priėmė aktą, kuriame Vilniaus senamiestis buvo nustatytas kaip vietovė. 2014 m. kultūros ministras pasirašė įsakymą, kuriuo panaikino tris prieš tai priimtus įsakymus. Nuo 2014 m. Vilniaus senamiesčio apsaugą reglamentuoja Senamiesčio regeneravimo projektas ir sklypų planas, 2003 m. sklypų spec. planas, 2013 m. vertinimo tarybos aktas dėl Senamiesčio pastatų.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Komentavo sprendimo projekto sprendinius.

Komisijos narys G. Balčytis

Negalėjo komentuoti konkrečių adresų, įvardintų sprendimo projekte, nes nėra susipažinęs su situacija šiuose objektuose.

Komisijos narys A. Butrimas

Teigiamai įvertino sprendimo projektą. Įvardintos pagrindinės problemos. Būtina stabdyti savavales statybas. Pritarė sprendimo projektui.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Ne visuomet aplinkiniai žmonės gali būti teisūs. Siūlė Komisijai kartu su visuomene kreiptis į teismą. Teismas turėtų priimti sprendimą.

V. Gadeikienė (Valstybinė kultūros paveldo komisija)

Komisija turi teisę kreiptis tik į prokuratūrą.

Komisijos narė J. Jurevičienė

Sprendimo projekte teigiama, jog jau tapo įprasta statybų metu nesilaikyti patvirtinto plano. Tai yra nusikaltimas ir dėl to reiktų kreiptis į prokuratūrą. Kitas klausimas, ar derinančios institucijos teisingai suderino. Gal pasirašyta neteisėtai? Siūlė atsisakyti sprendimo projekto 3 sprendinio. Bendruomenės nuomonė – itin svarbi. Pritarė siūlymui kreiptis į prokuratūrą.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Pritarė siūlymui kreiptis į prokuratūrą. Netikslinga bendruomenei kreiptis į teismą, nes ji beveik neturi galimybės laimėti.

Komisijos narė N. Spiridonovienė

Siūlė trumpinti konstatuojamąją dalį, ypač 3 pastraipą – nedetalizuoti procesų. Kritiškai vertino pateiktus sprendinius. Kaip mes atkreipsime LR Seimo dėmesį, jog nesilaikoma įstatymų.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Siūlė trumpinti konstatuojamąją dalį. Pritarė siūlymui kreiptis į prokuratūrą. Nesuvokiama tai, jog visi mato pažeidimus, bet statybos tęsiamos.

Komisijos narys J. A. Pilipavičius

Būtina remti bendruomenę. Į teismą galima kreiptis, jei yra įstatyminis pagrindas. Komisijos sprendimo projektas – taiklus įsikišimas į dabartinę situaciją. Svarbiausias klausimas: kuri institucija atsakinga už Senamiesčio apsaugą.

R. Brandišauskienė (Užupio bendruomenė)

Bendruomenei labai svarbu, kad Komisija prisidėtų prie statybų stabdymo. Kuršių nerijos pavyzdys išgąsdino ne investuotojus, o valdininkus. Pateikė foto ir video medžiagą dėl statybų Polocko g. 17. Šiame objekte dar įmanoma užkirsti kelią nelegalioms statyboms.

Komisijos narys G. Balčytis

Dėl ko bus kreipiamasi į prokuratūrą?

Komisijos narys A. Kuncevičius

Reikėtų kreiptis dėl konkretaus objekto. Jei paaiškėtų, jog yra teisinės spragos, reikėtų kalbėti dėl viso Vilniaus senamiesčio. Jei paaiškės, kad yra biurokratinis teisinis pažeidimas, tuomet bus kalbama apie asmeninę atsakomybę.

R. Brandišauskienė (Užupio bendruomenė)

Siūlė kreiptis dėl Polocko g. 17.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė balsuoti dėl kreipimosi į prokuratūrą.

Balsavimas:

1. Už – 10 Komisijos narių.
2. Prieš – nėra.
3. Susilaikė – nėra.

Nutarta. Kreiptis į prokuratūrą.

G. Džiovėnas (Kultūros ministerija)

Labai keista, jog Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento negaliojimą įrodinėja paveldosaugininkai, o ne vystytojai. Kultūros ministras pasirašė 2015-09-10 įsakymą, kuriame numatyta, jog išduodant planavimo sąlygas būtina nurodyti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą. Kultūros ministerija rugsėjo 15 d. nutars dėl kreipimosi į prokuratūrą.

V. Radzevičius (Užupio bendruomenė)

Dėkojo už Komisijos palaikymą.

NUTARTA. 1. Kreiptis į prokuratūrą dėl statybų Vilniaus senamiestyje ir jo buferinėje zonoje. 2. Tikslinti sprendimo projektą.

3. SVARSTYTA. Kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymas į Kultūros vertybių registrą.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Komisija gavo Kultūros paveldo departamento raštą „Dėl kilnojamųjų kultūros vertybių, esančių Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčioje (U.K. 27302), įrašymo į Kultūros vertybių registrą“. Iš Departamento visą medžiagą gavo e. paštu. Kitą kartą visą gautą medžiagą e. paštu galėtų persiųsti ir kitiems Komisijos nariams. Siūlė pritarti įrašymui.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė balsuoti dėl kilnojamųjų kultūros vertybių įrašymo.

Balsavimas:

4. Už – 11 Komisijos narių.
5. Prieš – nėra.
6. Susilaikė – nėra.

Nutarta. Pritarti įrašymui.

NUTARTA. Pritarti kilnojamųjų kultūros vertybių, esančių Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčioje, įrašymui į Kultūros vertybių registrą

4. SVARSTYTA. Kiti klausimai.

4.1. Naujos Komisijos pirmininko kandidatūros pateikimas.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Komisija gavo LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto raštą, kuriame prašoma iki spalio 1 d. pateikti naują Komisijos pirmininko kandidatūrą. Lapkričio mėnesį baigiasi LR Vyriausybės skirtų 4 Komisijos narių kadencija. Siūlė palaukti naujų Komisijos narių skyrimo ir tik tada teikti naują kandidatūrą. Informavo apie rugsėjo 14 d. įvykiantį susitikimą su LR Seimo ŠMKK pirmininku, kurio metu bus kalbama šiuo klausimu.

Komisijos narys A. Butrimas

Siūlė pateikti naują Komisijos pirmininko kandidatūrą nelaukiant lapkričio mėnesio.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Pasisiūlė pakartotinai dalyvauti Komisijos pirmininko rinkimuose.

Komisijos narys G. Balčytis

Nereikėtų kelti klausimo, jei kandidatuoti norintys Komisijos nariai nėra pasiruošę prisistatymui. Prieš balsuojant dėl Komisijos nario D. Rimkevičiaus kandidatūros, norėtų žinoti, dėl kokių priežasčių buvo atmesta jo kandidatūra.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė Komisijos nariams balsuoti, ar šiame posėdyje bus svarstomas naujos Komisijos pirmininko kandidatūros klausimas.

Komisijos narys D. Rimkevičius nusišalino.

Balsavimas:

1. Už – nėra.
2. Prieš – 6 Komisijos nariai.
3. Susilaikė – 4 Komisijos nariai.

Nutarta: posėdyje nesvarstyti klausimo.

Komisijos narys D. Rimkevičius

Siūlė naujos Komisijos pirmininko kandidatūros rinkimų klausimą įtraukti į kito posėdžio darbotvarkę.

NUTARTA. Naujo Komisijos pirmininko rinkimus rengti kitame posėdyje.

4.2. Gauti raštai.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

2015-09-01 Komisija gavo R. Valioko prašymą dėl apsaugos suteikimo Beviršių senovės žemdirbystės vietai, kuri, jo manymu, turi archeologinę ir istorinę vertę.

Komisijos narys A. Kuncevičius

Kultūros paveldo departamento vertinimo taryba (archeologijos) nutarė, jog šis objektas nėra vertingas.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Informavo apie K. Petkūno raštą „Dėl Lentvario dvaro rūmų ir parko apsaugos nuo niokojimo“.

Komisijos narė E. Karalevičienė

Lentvario rūmai ir parkas turi būti perimti valstybės nuosavybėn.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Informavo apie Lietuvos dailės istorikų raštą „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimų ir papildymų projekto“.

4.3. Komisijos spalio mėnesio posėdis.

Komisijos pirmininkė G. Drėmaitė

Siūlė spalio mėnesio pirmoje pusėje rengti išeinamąjį posėdį, kurio metu bus apžiūrėti Sapiegų rūmų ir parko tvarkybos darbai bei aptartas Gedimino pilies klausimas su Nacionalinio dailės muziejaus direktore B. Kulnyte.

Bendru sutarimu pritarta.

Posėdžio pirmininkė

Gražina Drėmaitė

Posėdžio sekretorė

Anželika Vėžienė